

P-05-939 Gosod embargo ar unwaith ar drwyddedau bridio cŵn newydd, ar adnewyddu trwyddedau ac ar geisiadau cynllunio nes bod y rheoliadau'n addas i'r diben a nes bod modd eu gorfodi.

Y Pwyllgor Deisebau | 25 Chwefror 2019
Petitions Committee | 25 February 2019

Cyfeirnod: RS20/11539-2

Rhif y ddeiseb: [P-05-939](#)

Teitl y ddeiseb: Gosod embargo ar unwaith ar drwyddedau bridio cŵn newydd, ar adnewyddu trwyddedau ac ar geisiadau cynllunio nes bod y rheoliadau'n addas i'r diben a nes bod modd eu gorfodi.

Geiriad y ddeiseb: Yn dilyn rhaglen ddogfen a ddarllledwyd ar BBC One Cymru nos Lun 30 Medi 2019, yn tynnu sylw at gyflwr dychrynlyd y fasnach cŵn bach gyfreithlon, drwyddedig a reoleiddir yng Nghymru, ffaeleddau'r broses arolygu, yr anghysonderau a'r camgymeriadau yn adroddiadau arolygu trwyddedau'r Cyngor a'r canllawiau gofidus, yn aml, a roddir gan filfeddygon i arolygwyr trwyddedau (nad ydynt yn arbenigwyr ym maes lles anifeiliaid) ar ffitrwydd cŵn bridio, rydym yn galw ar y Gweinidog i ymyrryd ar unwaith a rhoi cyfarwyddyd i holl gynghorau Cymru i osod embargo ar unrhyw drwyddedau newydd, ar brosesau adnewyddu trwyddedau ac ar geisiadau cynllunio'n ymwneud â bridio cŵn nes bydd ymchwiliad llawn wedi'i gynnal i'r ffaeleddau hyn: Ffaeleddau rydym wedi bod yn darparu tystiolaeth arnynt ers blynnyddoedd i Lywodraeth Cymru a chynghorau sydd, yn eu tro, wedi'u hanwybyddu neu eu diystyru. Nid oes unrhyw ddiben parhau i roi trwyddedau bridio cŵn o dan yr amgylchiadau dan sylw. Byddai gwneud hynny'n caniatáu i system drwyddedu ddiffygiol barhau, gan beryglu lles cŵn bridio a chŵn bach yn y sefydliadau hyn ac yn rhoi ymdeimlad ffug o sicrwydd i'r cyhoedd a fydd yn credu ei bod yn iawn iddynt brynu ci gan sefydliad sydd wedi'i drwyddedu o dan y drefn bresennol. Mae'n amlwg ei bod yn anodd i'r cyhoedd wahaniaethu rhwng fferm cŵn bach trwyddedig a didrwydded a chan fod y Gweinidog ei hun wedi ymrwymo i gael gwared ar ffermydd cŵn bach yng Nghymru, mae'n sefyll i reswm y bydd hi am gymryd y camau mwyaf priodol, a hynny ar unwaith, i sicrhau bod hyn

yn digwydd nawr. Er ein bod yn croesawu'r addewid i gynnal adolygiad brys o'r system drwyddedu bresennol, nid yw hyn yn mynd yn ddigon pell. Hyd nes y bydd Llywodraeth Cymru yn gosod rheoliadau cadarn, newydd ac addas i'r diben, ni ddylid cymeradwyo unrhyw drwyddedau newydd, ni ddylid adnewyddu unrhyw drwyddedau ac ni ddylid cymeradwyo unrhyw geisiadau cynllunio i adeiladu sefydliadau bridio cŵn newydd neu i ymestyn sefydliadau bridio presennol.

1. Cefndir

Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014

Cyflwynodd Llywodraeth Cymru *Reoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014* ('Rheoliadau 2014') gyda'r nod o wella safonau bridio cŵn. Daeth y Rheoliadau i rym ar 30 Ebrill 2015. Mae Rheoliadau 2014 yn disodli *Deddf Bridio Cŵn 1973* yng Nghymru ac yn cyflwyno meini prawf lles llymach ar gyfer bridio cŵn. Mae Rheoliadau 2014:

- yn ei gwneud yn ofynnol i drwyddedu bridwyr sy'n cadw o leiaf dair gast fridio ac sydd naill ai'n bridio, yn gwerthu, yn cyflenwi neu'n hysbysebu bridio neu gŵn bach i'w gwerthu o'u heiddo;
- yn cyflwyno safonau lles llymach ar gyfer sefydliadau bridio;
- yn ei gwneud yn ofynnol i fridwyr fabwysiadu rhaglenni cymdeithasoli, gwella a chyfoethogi ar gyfer eu hanifeiliaid; ac
- yn creu cymhareb sy'n isafswm staff i gŵn llawndwf.

Awdurdodau lleol sy'n gyfrifol am orfodi'r Rheoliadau. Ym mis Ebrill 2018, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru [Sefydliadau bridio cŵn: arweiniad i awdurdodau lleol](#). Cafwyd enghreifftiau o [erlyniadau](#) lle mae bridwyr wedi parhau i fridio a gwerthu cŵn bach heb drwydded.

Mae amryw o elusennau lles anifeiliaid yn poeni nad yw'r rheoliadau presennol yn mynd yn ddigon pell i amddiffyn iechyd a lles cŵn. Er enghraifft, mae adroddiad RSPCA Cymru, [Cyflawni ers degawd: 10 mlynedd o'r Ddeddf Lles Anifeiliaid yng Nghymru: 2007-2017 \(PDF 1.37MB\)](#) (tudalen 16), yn amlinellu pryderon parhaus yr RSPCA ynghylch bridio cŵn, yn enwedig o ran cymarebau staff i gŵn. Mae'n nodi'r argymhelliad a ganlyn:

Er ei fod yn gam cadarnhaol ymlaen, mae'r isafswm o un aelod o staff i 20 gast fridio yn gymhareb sy'n bygwth tanseilio diben y rheoliadau. Yn anffodus, nid yw'r gymhareb hon yn cynnwys cŵn bach. O gofio y gallai un ast fridio gael torllwyth o hyd at 10 o gŵn bach, mae RSPCA Cymru

P-05-939 Gosod embargo ar unwaith ar drwyddedau bridio cŵn newydd, ar adnewyddu trwyddedau ac ar geisiadau cynllunio nes bod y rheoliadau'n addas i'r diben a nes bod modd eu gorfodi.

---

yn ofni y bydd y gymhareb hon yn cynnig mesur diogelwch cyfreithiol i sefyllfa lle bydd un person yn wynebu'r posibilrwydd o ofalu am fwy na 200 o gŵn a chŵn bach ar yr un pryd – gan roi ychydig dros 120 eiliad ar gyfer pob anifail mewn diwrnod gwaith. Mae RSPCA Cymru wedi dadlau ers tro y dylai unrhyw gymhareb staffio gofynnol ystyried cŵn bach, geist a chŵn magu.

Cyfeiriodd ymatebwyr i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ynghylch [Gwerthiant trydydd parti cŵn a chathod bach](#) (Chwefror 2019) at anallu awdurdodau lleol i archwilio sefydliadau bridio trwyddedig yn iawn oherwydd diffyg adnoddau a phrinder hyfforddiant.

Cafwyd galwadau o'r newydd am reoleiddio ffermydd cŵn bach yn dilyn [rhaglen ddogfen y BBC](#) a dynnodd sylw at faterion lles mewn rhai sefydliadau bridio.

Mae'r ddeiseb hon yn galw am wahardd bridio cŵn nes bod y Rheoliadau'n addas at y diben ac yn orfodadwy. Mae'n bwysig nodi bod hyn yn wahanol i ymgyrch proffil uchel [Cyfraith Lucy](#) sy'n ymwneud â gwaharddiad ar werthiant trydydd parti, a fyddai'n golygu na fyddai siopau anifeiliaid anwes, gwerthwyr anifeiliaid anwes a siopau eraill a gwerthwyr trwyddedig cŵn bach a chathod bach yn gallu gwerthu'r anifeiliaid anwes hyn oni bai eu bod wedi'u bridio eu hunain.

2. Camau gweithredu gan Lywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i adolygu Rheoliadau 2014. Yn dilyn [rhaglen ddogfen y BBC](#) uchod, fe wnaeth [Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig ddatganiad ysgrifenedig](#) ar 9 Hydref 2019 yn nodi camau brys pellach i reoleiddio'r diwydiant:

Rwyf wedi ysgrifennu at y Grŵp Fframwaith Iechyd a Lles Anifeiliaid i dderbyn eu cynnig i helpu ac wedi gwneud cais am adolygiad ar fyrder o'n rheoliadau bridio cŵn. Bydd yr adolygiad hwn yn cynnwys ystyriaeth lawn o unrhyw rwystrau cyfredol i orfodi, a sut y darperir cyngor milfeddygol di-duedd yn ystod y broses drwyddedu ac archwilio.

Rwyf wedi ysgrifennu at bob Prif Swyddog Milfeddygol o fewn Awdurdodau Lleol i godi pryderon a gwahodd cynrychiolwyr perthnasol i gyfarfod gyda Phrif Swyddog Milfeddygol Cymru i drafod y broses drwyddedu, gorfodi a rhwystrau iddi.

Tynnodd Brif Swyddog Milfeddygol Cymru sylw Coleg Brenhinol y Milfeddygon at raglen y BBC ar unwaith.

Mae swyddogion yn datblygu ymgyrch wedi'i hanelu at aelodau'r cyhoedd sydd o bosibl yn ystyried prynu cŵn bach, gan dynnu sylw at bwysigrwydd dod o hyd i un mewn ffordd gyfrifol.

Mewn gohebiaeth â'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig (eitem 4.2) (17 Ionawr 2020), nododd y Gweinidog amserlenni ar gyfer yr adolygiad:

Roedd yr adroddiad ar yr adolygiad o Reoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014 i fod cael ei gyhoeddi ar 31 Rhagfyr 2019. Ar ôl ychydig o oedi, fe'i cyflwynwyd ar 7 Ionawr. Bydd fy swyddogion yn cyflwyno argymhellion ar y camau nesaf i mi ar ôl dadansoddi'r adroddiad yn llawn. Ar hyn o bryd, gallaf gadarnhau bod yr adroddiad wedi argymhell diwygio Rheoliadau 2014. Mae hyn yn cynnwys llawer o'r materion rydych chi wedi'u codi, megis adolygu'r system archwilio bresennol, y gymhareb staff i gŵn llawn dwf, mynd i'r afael â bridwyr anghyfreithlon a mynd i'r afael â rhwystrau i orfodi.

Yn llythyr y Gweinidog at y Pwyllgor Deisebau (15 Ionawr 2020), mae hi'n dweud (ychwanegwyd pwyslais):

Rhaid i unrhyw newidiadau i'r ddeddfwriaeth neu i fesurau gorfodi fod yn gymesur a bod yn seiliedig ar dystiolaeth. Mae bridio cŵn yn fusnes cyfreithlon ac mae'r rhan fwyaf o fridwyr yn bodloni'r safonau lles gofynnol. **Mae tua 260 o fridwyr trwyddedig yng Nghymru ac ni fyddai'n briodol gweithredu moratoriwm a allai gosbi bridwyr cyfreithlon oherwydd gweithgarwch eraill.**

3. Camau gweithredu gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Yn ddiweddar, mae'r Pwyllgor Deisebau wedi trafod dwy ddeiseb gysylltiedig:

- [P-05-915: Galwad am well gorfodaeth o ffermydd cŵn bach yng Nghymru;](#)
a
- [P-05-856: Rhaid gwahardd gwerthu cŵn bach gan siopau anifeiliaid anwes a phob gwerthwr trydydd parti masnachol yng Nghymru.](#)

Mae bridio cŵn yn fater sydd wedi cael ei drafod [droeon](#) yn y Cyfarfod Llawn yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae hyn yn cynnwys galw ar Lywodraeth Cymru i [adolygu Rheoliadau 2014](#).

Trafodwyd y mater yn fwyaf diweddar yn y Cyfarfod Llawn [ar 29 Ionawr 2020](#), pan ymrwymodd y Gweinidog i gyhoeddi adroddiad ac argymhellion y Grŵp Fframwaith Iechyd a Lles Anifeiliaid yn dilyn toriad mis Chwefror. Meddai:

P-05-939 Gosod embargo ar unwaith ar drwyddedau bridio cŵn newydd, ar adnewyddu trwyddedau ac ar geisiadau cynllunio nes bod y rheoliadau'n addas i'r diben a nes bod modd eu gorfodi.

The recommendations are comprehensive and include enforcement, training of local authority officials and vets, amendments to licence conditions, as well as consideration of other legislation linked to the breeding and selling of dogs.

Mae'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig wedi codi'r mater o les anifeiliaid a bridio cŵn droeon. Fe wnaeth y Pwyllgor holi'r Gweinidog am y maes polisi hwn yn fwyaf diweddar yn ystod gwaith craffu ar y gyllideb ar 16 Ionawr 2020. Cydnabu'r Gweinidog y gallai fod goblygiadau ariannol ychwanegol i awdurdodau lleol wrth orfodi gwaith rheoleiddio pellach. Fodd bynnag, byddai'r rhain yn amrywio yn dibynnu ar nifer y ffermydd cŵn bach sydd yn y rhanbarth. Awgrymodd y gallai cydweithredu gan awdurdodau lleol er mwyn gwneud y mwyaf o adnoddau ac arbenigedd ddatrys unrhyw broblemau yn hyn o beth. Cydnabu'r Gweinidog y gallai fod angen cyllid ychwanegol ar gyfer awdurdodau lleol yn y pen draw ar ôl i'r holl gyfryw gyfleoedd gael eu disbyddu.

Yn ei adroddiad ar y gyllideb, fe wnaeth y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig argymhell:

Dylai'r Gweinidog adrodd yn ôl i'r Pwyllgor ynghylch unrhyw drafodaethau a gafodd gyda'r Gweinidog Llywodraeth Leol a Thai ac awdurdodau lleol ynghylch sut y bydd y costau sy'n codi o'r ymyriadau lles anifeiliaid arfaethedig yn cael eu cyllido.

Mae'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig yn aros am ymateb i'w adroddiad.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.